Samangan Academic and Research Journal

https://researchsparker.edu.af/index.php/SARJ

DOI: 10.64226/sarj.v3i02.184

E-ISSN: 3105-1715

P-ISSN: 3006-8835

Assessing Citizens' Satisfaction with Urban Quality of Life (Case Study: Imam Sahib City, Kunduz Province, Afghanistan)

Hadi Aliyar [1*], Abdul Ameen Akbari[2], Shafiqullah Usofie [1]

[1] Department of Geography, Faculty of Education, Samangan University
[2] Department of Geography, Faculty of Education, Takhar University
[*] Corresponding Author: hadi.aliyar333@gmail.com

Cite this study: Aliyar, H. Akbari, AA. Usofie, S. (2025). Assessing Citizens' Satisfaction with Urban Quality of Life (Case Study: Imam Sahib City, Kunduz Province, Afghanistan). Samangan Academic and Research Journal, 3(2), 79–96.

Keywords

Urban quality of life, Citizens' Satisfaction, Imam Sahib district, Kunduz Province,

Abstract

Urban quality of life is a critical concern in urban studies, and assessing citizens' satisfaction is essential for effective urban planning. This study evaluated residents' satisfaction with social, economic, physical, and transportation indicators of quality of life in Imam Sahib City, Kunduz Province, Afghanistan. Using an applied, descriptive-analytical approach, data were collected through a structured questionnaire comprising 39 variables across four indicators, measured on a Likert scale. Data were analyzed using Microsoft Excel and SPSS. The findings revealed that social and economic environment indicators received the highest mean scores (3.45), indicating relatively favorable conditions. The transportation indicator ranked slightly lower (3.44), while the physical environment indicator received the lowest mean score (3.33). Although all four indicators were assessed as relatively favorable, their comparatively high standard deviations indicated considerable variation in residents' perceptions. Furthermore, the Friedman test revealed statistically significant differences among the indicators ($p = 0.001$), ranking social and economic environments highest, followed by transportation and physical environments. The findings highlight the need for targeted improvements in urban infrastructure and physical environments while maintaining favorable social and economic conditions.

مجلهٔ علمی-تحقیقی سمنگان
https://researchsparker.edu.af/index.php/SARJ
DOI: 10.64226/sarj.v3i02.184
E-ISSN: 3105-1715
P-ISSN: 3006-8835

بررسی رضایت‌مندی شهروندان از کیفیت زندگی شهری (مطالعه‌ی موردی: شهر امام صاحب، ولایت کندز ، افغانستان)

پوهنیار هادی علیار[۱*] پوهنیار عبدالامین اکبری [۲] شفیق الله یوسفی[۱]
[۱] دیپارتمنت جغرافیا، پوهنحی تعلیم و تربیه، پوهنتون سمنگان
[۲] دیپارتمنت جغرافیا، پوهنحی تعلیم و تربیه، پوهنتون تخار
* نویسنده مسؤول: hadi.aliyar333@gmail.com

مرجع‌دهی: علیار، ه. اکبری، ع. شفیق الله، ی. (۱۴۰۴). بررسی وضعیت رضایتمندی شهروندان از کیفیت زندگی شهری (مطالعه موردی: ولسوالی امام صاحب کندز، افغانستان, ۳(۲), ۹۶-۷۹.

کلمات کلیدی

کیفیت زندگی، رضایت‌مندی، امام صاحب، کندز،

چکیده

کیفیت زندگی شهری از موضوعات بنیادین و مهم در حوزه‌ی مطالعات شهری است و سنجش رضایت شهروندان از این مفهوم، ضرورت انکارناپذیر در جوامع شهری محسوب می‌شود. پژوهش حاضر با روش توصیفی-تحلیلی به تحلیل شاخص‌های مختلف کیفیت زندگی در شهر امام‌صاحب ولایت کندز افغانستان، پرداخته است. هدف اصلی این تحقیق، بررسی سطح رضایت شهروندان از شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و حمل‌ونقل شهری است. این پژوهش از نوع کاربردی بوده و داده‌های لازم از طریق پرسش‌نامه‌ی تحقیقی که با ٤ شاخص و ۳۹ متغیر بر اساس طیف لیکرت (خیلی کم تا خیلی زیاد) ترتیب گردیده بود گردآوری شد. اطلاعات گردآوری شده با استفاده از نرم‌افزارهای Excel و SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌ها در سطح شاخص‌های کیفیت محیط اجتماعی و کیفیت محیط اقتصادی با میانگین (۳,۴۵) امتیاز نشان دادند که این شاخص‌ها از نظر ساکنان در وضعیت نسبتاً مطلوب قرار دارد همچنان شاخص کیفیت محیط حمل‌ونقل با میانگین (۳,۴۴) امتیاز با تفاوت جزئی نسبت به شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی ضعیف‌تر ارزیابی گردیدند و شاخص کیفیت محیط فزیکی با میانگین (۳,۳۳) امتیاز نسبت به سایر شاخص‌ها در وضعیت ضعیف‌تر قرار گرفتند. البته لازم به ذکر است که هرچند هر چهار شاخص مورد بررسی در وضعیت نسبتاً مطلوب ارزیابی گردیدند ولی انحراف معیار نسبتاً بالا در این شاخص‌ها نیز قابل توجه بوده و نشان از اختلاف نظر در ارزیابی شاخص‌ها و متغیرها را نشان می‌دهند. در نهایت نتایج آمار استنباطی با استفاده از روش فریدمن نیز با (Sig: ۰,۰۰۱) و سطح اطمینان ۹۹ درصد شاخص‌های محیط اجتماعی و محیط اقتصادی را در رتبه اول، شاخص حمل‌ونقل را رتبه دوم و شاخص محیط فزیکی را در رتبه آخر ارزیابی نمودند. لازم به ذکر است که این مقاله از پایان نامه لیسانس شفیق الله یوسفی استخراج گردیده است. در نهایت امیدواریم نتایج این تحقیق بتواند مسؤولان و برنامه‌ریزان شهری را در تقویت پلان‌گذاری و بهبود کیفیت زندگی شهروندان کمک نمایند.

۱. مقدمه

مفهوم کیفیت‌زندگی به‌عنوان یکی از شاخص‌های کلیدی در ارزیابی توسعه‌ی پایدار شهری بیانگر میزان رفاه، آسایش و رضایت‌مندی افراد از جنبه‌های مختلف زندگی در یک محیط جغرافیایی خاص است (Badri et al, 2013). این مفهوم ابعاد گوناگونی نظیر شرایط محیطی، دسترسی به خدمات عمومی، امنیت، مشارکت اجتماعی، فرصت‌های اقتصادی و پایداری زیست‌محیطی را در بر می‌گیرد. از این رو تحلیل کیفیت‌زندگی می‌تواند به‌عنوان ابزار مهم برای شناسایی چالش‌ها و ظرفیت‌های موجود در مناطق شهری و نیمه‌شهری مورد استفاده قرار گیرد(Zhianpour et al 2023). در دهه‌ی اخیر رشد سریع شهرنشینی بدون توجه کافی به ابعاد کیفیت‌زندگی شهری، موجب بروز پیامدهایی چون نابرابری‌های اجتماعی، اقتصادی، کاهش سطح رفاه عمومی، آسیب به محیط زیست شهری گردیده است (Rezaei et al, 2015). این وضعیت در کشورهای در حال توسعه، از جمله افغانستان، با شدت بیشتری نمود یافته و سبب کاهش کیفیت‌زندگی در بسیاری از مناطق گردیده است. طی دهه‌های اخیر رشد جمعیت و افزایش شهرنشینی باعث کاهش دسترسی مردم به خدمات مختلف و در نتیجه باعث اُفت کیفیت‌زندگی شهری شده است. تداوم چنین روندی موجب ناپایداری در حوزه‌های محیطی، اقتصادی و به‌ویژه اجتماعی خواهد گردید. شهرها به‌عنوان بستر زیست بشر دارای نقش اساسی در ایجاد رضایت بوده و در واقع شکل‌دهنده‌ی سبک زندگی انسان و تعیین‌کننده‌ی کیفیت زندگی است(Smith and Ievernor , 2008. Ziari et al 2024). مطالعه‌ی کیفیت زندگی در نواحی شهری از موضوعات است که در سال‌های اخیر مورد توجه محققان رشته‌های گوناگون از جمله شهرسازی، جغرافیا، جامعه‌شناسی، اقتصاد، روان‌شناسی، علوم سیاسی، بازاریابی و مدیریت قرار گرفته است(Miralijani et al. 2021). بدون شک در طول دو- سه دهه‌ی اخیر، کیفیت زندگی، به‌عنوان جانشینی برای رفاه مادی، به اصلی‌ترین هدف اجتماعی کشورهای مختلف تبدیل شده است. اصطلاح کیفیت زندگی، مانند مفهوم توسعه تا اندازه‌ی مبهم است و از یک سو کیفیت‌زندگی فردی به‌عنوان برداشتی از چگونگی فردی و چگونگی گذران فرد مطرح می‌شود و از بُعدی کلی‌تر دربرگیرنده‌ی موفقیت‌های زندگی در مکان‌های مختلف حول عاملی مشخص‌اند.

کیفیت زندگی نشان‌دهنده ویژگی‌های کلی اجتماعی، اقتصادی و محیطی محیط‌های زندگی است (باقری ،۱۳۹۱). بناً کیفیت زندگی شهری مستقیماً با میزان رضایت‌مندی مردم از زندگی‌شان در ارتباط است. شهروندان زمانی احساس خوشبختی، آرامش و امنیت می‌کنند که به خدمات اساسی مانند آب آشامیدنی، برق، آموزش، صحت، حمل‌ونقل، امنیت و فضای سبز دسترسی داشته باشند. کیفیت زندگی شهری در افغانستان دارای ابعاد چندگانه و درهم‌تنیده‌ای است. در تمامی محیط‌های زندگی، احساس امنیت به‌عنوان یکی از شاخص‌های اصلی کیفیت زندگی مطرح است که بر رفاه روحی و روانی شهروندان تأثیر مستقیم دارد یعنی کیفیت زندگی یک مفهوم چندوجهی، نسبی و متأثر از زمان، مکان و ارزش‌های فردی و اجتماعی است که از یک سو از ابعاد عینی و بیرونی و از سوی دیگر ابعاد ذهنی و درونی دارد (فنی و همکاران، ۲۰۱۶، جمینی و همکاران، ۲۰۱۷ و رضوانی و منصوریان، ۱۳۸۸). در واقع کیفیت‌زندگی به نوعی بیانگر وضعیت افراد ساکن در یک

کشور و منطقه است (Roback, 2012 and Fanni et al 2016). به نظر برخی از محققان کیفیت‌زندگی به‌معنای احساس کلی خوشبختی است (خطیبی و خدرایی، ۲۰۲۵. یوسفی وهمکاران، ۱٤۰۰).

با توجه به تمامی موارد یاد شده از کیفیت‌زندگی شهری می‌توان گفت که در زمینه ارزیابی رضایت‌مندی شهروندان از کیفیت زندگی‌شان مطالعات بسیار گسترده با پراکندگی وسیع جغرافیایی انجام گردیده است که برخی مطالعات نزدیک به این تحقیق به‌صورت فشرده مورد بررسی قرار گرفته است. علیار و همکاران (۲۰۲۵) در مقاله‌ی (بررسی میزان رضایت‌مندی شهروندان از کیفیت زندگی شهری (مطالعه‌ی موردی: ناحیه‌ی سوم شهر چاریکار، ولایت پروان). به این نتیجه دست یافتند که به‌صورت کلی رضایتمندی شهروندان از کیفیت زندگی در ناحیه سوم شهر چاریکار در وضعیت پایین از حالت متوسط قرار دارند. عبدالامین اکبری و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله‌ی (تحلیل و ارزیابی شاخص‌های کیفیت‌زندگی شهری در افغانستان (مطالعه موردی ، شهر تالقان). دریافتند که شهروندان از ابعاد عینی کیفیت زندگی رضایتمندی مطلوب را ندارد اما در ابعاد ذهنی کیفیت زندگی رضایتمندی نسبی بین شهروندان وجود دارد. نقدی و بابایی (۱۳۹۵) در مقاله‌ی (مروری برشاخص‌ها و مولفه‌های کیفیت‌زندگی شهری (مورد مطالعه شهر همدان). دریافتند که هرچند ابعاد عینی و ذهنی در وضعیت مطلوب قرار ندارند ولی ابعاد ذهنی برای رضایتمندی شهروندان ارزش بیشتری دارد. قالیباف و همکاران (۱۳۹۰) در مقاله‌ی (ارزیابی کیفیت زندگی شهری (مطالعه موردی، محله یافت‌آباد) دریافتند که وضعیت کیفیت‌زندگی در منطقه مورد مطالعه در زمینه‌های محیطی، اقتصادی و اجتماعی از دید جامعه‌ی نمونه مطلوب نبوده و تنها وضعیت حمل‌ونقل و ارتباطات در سطح متوسط ارزیابی گردیدند. حسینی و توکلی (۱۳۹۲) در مقاله‌ی (تحلیل شاخص‌های کیفیت‌زندگی شهری موردمطالعه: محله وردآورد منطقه ۲۱ شهر تهران) دریافتند که سطح رضایت از شاخص کلی کیفیت زندگی شهری و تمامی ۹ شاخص آن بین کم و متوسط است. ضریب همبستگی نیز وجود رابطه میان شاخص‌ها را تأیید کرد؛ به‌طوری‌که با بهبود مسکن و دسترسی به خدمات می‌توان کیفیت زندگی در محله وردآورد تهران را ارتقا داد. مرصوصی و لاجوردی (۱۳۹۳) در مقاله‌ی (مطالعه تطبیقی کیفیت‌زندگی شهری در ایران) دریافتند که کیفیت زندگی شهری در شهرهای مرکزی و شمال کشور در همه بخش‌ها بهتر از سایر شهرهاست. این شهرها در دایره‌ای فرضی از اصفهان تا تهران، قزوین، سمنان، ساری، گرگان و رشت قرار دارند. افسر[i] و همکاران (۲۰۱۳) در مقاله‌ی (ارزیابی کیفیت زندگی در شهر کراچی از طریق تلفیق فناوری‌های فضایی و مکانی. با استفاده از تصاویر ماهواره‌ای لندست-۷) به بررسی کیفیت زندگی شهروندان کراچی و کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی با استفاده از داده‌های باز به مطالعه کیفیت زندگی پرداخته و اهمیت فناوری‌های جدید را در این مطالعه موثر و کارآمد دانسته است. بناً می‌توان گفت که مطالعات بسیار گسترده‌ای در زمینه بررسی کیفیت‌زندگی شهری شهروندان در شهرهای غیر از افغانستان انجام گردیده است. در یک نگاه می‌توان گفت که در اکثریت کشورهای جهان سومی مطالعاتی که در زمینه رضایتمندی از کیفیت زندگی انجام شده در ابعاد عینی رضایتمندی مطلوب را نشان نمی‌دهند هرچند در ابعاد ذهنی رضایتمندی نسبی را نشان می‌دهند. اما این مساله را به‌عنوان یک خلأ می‌توان اذعان کرد که هرچند در

شهرهای مختلف کشورهای همسایه و سایر شهرهای جهان سومی مطالعات در سطح گسترده انجام شده ولی در کشور افغانستان و شهرهای افغانستان و مخصوصاً شهر امام صاحب کندز مطالعاتی در این زمینه انجام نشده و این تحقیق به‌صورت نسبی این مساله را بازتاب خواهد داد. در کل می‌توان گفت انجام چنین تحقیقات ارزشمند زمینه‌ساز بهبود سطح کیفیت زندگی شهروندان در شهرهای مختلف خواهند شد. تحقیق حاضر به مطالعه‌ی وضعیت رضایت‌مندی از کیفیت زندگی ساکنان شهر امام صاحب (مرکز ولسوالی امام صاحب کندز) که یکی از ولسوالی‌های تاریخی و مهم ولایت کندز افغانستان است، پرداخته است. شهر امام صاحب نیز در طی دهه‌های مختلف بنابر موقعیت استراتیژیکی را که داشتند محل منازعات و درگیری‌ها و جنگ‌های مختلف بودند که امنیت را از شهروندان ربوده و مانع توسعه، انکشاف و رشد این شهر گردیدند. طی دهه‌ها جنگ این ولسوالی با آنکه موقعیت بسیار استراتیژیک و ظرفیت‌های اقتصادی بسیار بالا را نسبت به سایر ولسوالی‌ها داشتند ولی آنچنان که می‌بایست رشد نکردند. اما آنچه مشاهدات میدانی نشان می‌داد به نظر می‌رسید طی سال‌های اخیر این شهر شاهد آرامش، آسایش و توسعه نسبی قرار داشته و سطح رضایتمندی از کیفیت زندگی افزایش یافته باشد. در تحقیق حاضر دو فرضیه مطرح است در نخست مبنی بر اینکه ممکن رضایتمندی شهروندان از کیفیت زندگی در سطح مطلوب نباشد و فرض دوم مبنی بر اینکه ممکن است تفاوت‌های معنی‌داری از نظر شاخص‌های کیفیت زندگی در این شهر وجود داشته باشد.

در کل هدف تحقیق حاضر سنجش و بررسی وضعیت رضایتمندی ساکنان شهر امام صاحب کندز از وضعیت کیفیت زندگی شهری در محدوده زیست‌شان است. این تحقیق در نهایت می‌تواند به این سؤال پاسخ دهد که سطح رضایتمندی شهروندان امام صاحب از کیفیت زندگی در چه وضعیتی است و شاخص‌های کیفیت زندگی شهری از نظر آنها رضایت‌بخش است و یا خیر؟ در یافته‌ها این سؤال و فرضیات تحقیق پاسخ خواهند دریافت.

۲. روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر روش، توصیفی - تحلیلی و از نظر هدف کاربردی می‌باشد. ابزار اصلی تحقیق حاضر پرسش‌نامه‌ی تحقیقی با طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (خیلی کم تا خیلی زیاد) طراحی شده است. پرسشنامه در جامعه مورد مطالعه توزیع شده سپس اطلاعات گردآوری شده در نرم‌افزار SPSS و Excel مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

۱.۲ جامعه‌ی آماری

جامعه آماری این تحقیق شامل تمام ساکنان مرکز ولسوالی امام‌صاحب ولایت کندز است که براساس آمار رسمی اداره ملی احصائیه، جمعیت آن در سال ۲۰۲۱ حدود ۲۳۲۸۴۶ نفر برآورده شده است (اداره ملی احصائیه و معلومات کندز، ۲۰۲۱). البته این آمار نیز به‌صورت تخمینی بوده و آمار دقیق در دسترس نبود لازم به ذکر است که طی دوره‌های زمانی مختلف آمارهای متفاوتی از جمعیت این ولسوالی تخمین گردیده است.

۲.۲ حجم نمونه و روش محاسبه

برای محاسبه حجم نمونه از فورمول کوکران استفاده شد با توجه به این که جمعیت جامعه مورد مطالعه معلوم است با در نظر داشت ۵۰٪ اشتراک حجم جامعه و ضریب خطا d= ۰,۰۵ و در سطح اطمینان ۹۵٪ Z=۱,۹۶ حداکثر واریانس Q=P=۰,۵ حجم نمونه از این روش تعیین گردید. نظر به فورمول کوکران **۳۸۳,۵۳** نفر به‌عنوان حجم نمونه انتخاب گردید که به روش تصادفی برای نمونه‌ها پرسش‌نامه توزیع گردیده و نظریات آن‌ها جمع‌آوری گردید. چنان‌چه برخی افراد جامعه با فرهنگ تحقیق آشنایی نداشتند و به پرسشنامه‌ها پاسخ ارائه نکردند و برخی پرسشنامه‌ها دوباره بعد از توزیع جمع‌آوری نشدند که در نهایت قادر به گردآوری **۳۰۰** پرسشنامه پاسخ‌داده‌شده شدیم.

معادله (۱) روش محاسبه حجم نمونه

$$n = \frac{N \cdot Z^2 \cdot p \cdot q}{N \cdot d^2 + Z^2 \cdot p \cdot q}$$

با مفروضات استاندارد:

- **سطح اطمینان ۹۵٪** Z=۱/۹۶
- **حداکثر واریانس** P=Q=۰,۵
- **ضریب خطا D=۰,۵**

$$n = \frac{232846 \times (1.96)^2 \times 0.5 \times 0.5}{232846 \times (0.05)^2 + (1.96)^2 \times 0.5 \times 0.5}$$

$$n = \frac{232846 \times 3.8416 \times 0.25}{232846 \times 0.0025 + 3.8416 \times 0.25}$$

$$n = \frac{223,593}{582.115 + 0.9604} \approx \frac{223,593}{583.08} \approx 383.5$$

برای جامعه **۲۳۲,۸۴۶** نفر، با ضریب اطمینان ۹۵٪ و خطای ۵٪، **۳۸۴** نفر به‌عنوان نمونه انتخاب گردید.

۳.۲ روایی و پایایی پرسش‌نامه

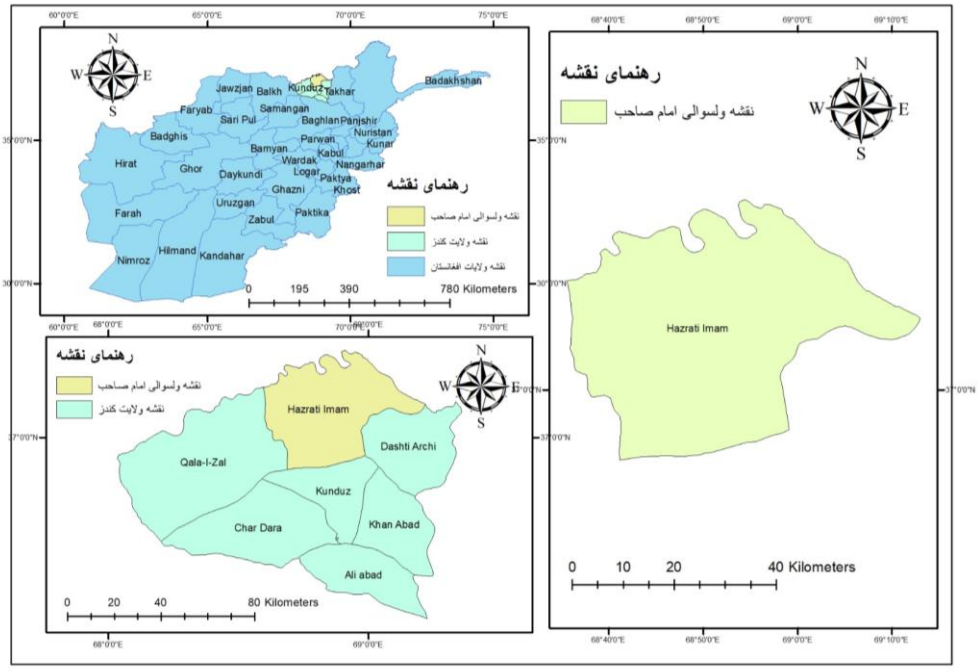
با توجه به این‌که بخش اعظم داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه و گردش ساحوی به‌دست‌آمده است. پرسش‌نامه تحقیق جهت اعتبارسنجی (متغیرها) مورد ارزیابی روایی و پایایی قرار گرفتند. برای روایی پرسشنامه از نظریات صاحب‌نظران و اساتید دیپارتمنت جغرافیا و دیپارتمنت‌های مرتبط نظرخواهی شده و از نظریات آن‌ها جهت غنامندی روایی پرسش‌نامه استفاده گردید. سپس پایایی پرسش‌نامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ هر یک از شاخص‌های مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت که از این نظر نیز مثبت و عالی ارزیابی گردید. بنابر سنجش صورت گرفته میزان آلفای کلی تحقیق حاضر با ضریب (۰,۹۶) در سطح عالی قرار گرفتند.

۴.۲ موقعیت جغرافیایی ولایت کندز

کندز به‌عنوان یکی از ولایات قطغن به حساب می‌آید و در ۳۰۰ کیلومتری شمال کابل، پایتخت افغانستان در بین خطوط ٦٨درجه، ۴۰ دقیقه و١٦ ثانیه طول البلد شرقی و٣٦ درجه ۵۸ دقیقه و ۳۰ ثانیه عرض‌البلد شمالی موقعیت دارد. این ولایت ۲۷۰ کیلومتر با کشور تاجکستان سرحد مشترک داشته و دریای آمو بین کشور تاجکستان و کندز قرار گرفته است. این ولایت از طرف شمال به جمهوری تاجیکستان، از طرف جنوب به ولایت بغلان، از شرق تخار و از سمت غرب به ولایت بلخ مرز مشترک داشته ۴۳۳ متر از سطح بحر ارتفاع دارد. شهر کندز مرکز ولایت کندز به‌حساب رفته از چهار سمت توسط ولسوالی‌های آن احاطه گردیده اند که در شمال آن امام صاحب و بندر قزل قلعه یا شیرخان بندر، در جنوب علی آباد، در شرق خان آباد و آقتاش و در غرب آن ولسوالی‌های چهار دره و شورتیپه قرار دارند. (عبدالباری بابر قندوز نگین وقتغن ۱۳۹۸). کندز یکی از ولایت های صنعتی در شمال شرق افغانستان است که یکی از شهرهای مهم تجارتی و بندری افغانستان نیز به حساب می‌رود.

۵.۲ محدوده‌ی مورد مطالعه (امام صاحب کندز)

ولسوالی حضرت امام صاحب یکی از ۹ ولسوالی ولایت کندز می‌باشد. امام صاحب از ولسوالی‌های درجه اول ولایت کندز بوده پهناوری آن ١٦١٠ کیلومتر مربع است با داشتن جمعیت ٢٣٢٨٤٦ نفر در سال (۱۳۹۹) پراکندگی نفوس در هر کیلومتر۱۴۴ نفر در هر کیلومتر مربع زندگی می‌کند بعد از مرکز ولایت دومین شهر پرجمعیت ولایت کندز می‌باشد. تعداد قریه ۲۰۷، دین اسلام، زبان‌های رایج، دری، پشتو، اوزبکی و ترکمنی می‌باشد. باتاثیرات از اقلیم ستپی نظر به طبقه‌بندی اقلیمی کوپن شهر دارای اقلیم سرد نیمه خشک می‌باشد متوسط درجه حرارت سالانه آن ۱ . ۱۷درجه سانتی گراد میرسد گرم‌ترین ماه آن با ۲ . ۳۰ درجه سانتی گراد سرطان و اسد می‌باشد. سردترین ماه سال آن با ۳ . ۴ درجه سانتی گراد ماه جدی و دلو است. این ولسوالی یکی از غنی‌ترین ولسوالی‌های افغانستان می‌باشد کشتزارهای حاصل‌خیز منابع نفت و گاز آبدات تاریخی تسهیلات صحی و آموزشی بهتر مرز با کشور تاجکستان و موجودیت بندر شیرخان باعث شده است ولسوالی امام صاحب ثروتمندترین ولسوالی افغانستان باشد این ولسوالی از شمال به تاجیکستان و از غرب به ولسوالی قلعه ذال واز جنوب شرق به ولسوالی دشت ارچی واز جنوب به ولایت قندوز محدود می‌باشد (بابر درسال ۱۳۹۸ ، ص۲۸۵).

نقشه (۱) منطقه مورد مطالعه، منبع (یافته‌های تحقیق، ۱٤۰٤)

۳. یافته‌ها

جمعیت‌شناسی مشارکت‌کنندگان تحقیق

۱،۳. جنسیت

چنانچه که قبلاً بیان گردید به ۳۰۰ پرسشنامه توزیع شده پاسخ ارائه گردید که از این میان ۲٦۸ نفر (۸۱) درصد پاسخ‌دهندگان را مردان و در حدود ۳۲ نفر (۱۰،۷) درصد دیگر را شامل می‌شد. البته لازم به ذکر است که اختلاف قابل توجهی در گروه‌های جنسیتی برای پاسخ‌گویی وجود دارد یعنی اکثریت غالب پاسخ‌دهندگان را مردان شامل می‌گردد. با توجه به اینکه این پرسشنامه به‌صورت تصادفی در بخش‌های مختلف شهر توزیع گردیدند و به دلیل ناآشنایی ساکنان با فرهنگ تحقیق، کمرنگ بودن خانم‌ها در محلات شهر، نگاه متفاوت به نسبت تحقیق و... تمایل خانم‌ها به پاسخ‌دهی در پرسشنامه را نیز کاهش دادند و اکثریت جامعه را مردان شامل گردیدند.

جدول (۱) وضعیت جنسیتی

جنسیت	فراوانی	درصد
مردان	۲٦۸ نفر	% ۸۹،۳
زنان	۳۲ نفر	% ۱۰،۷

۳. ۲ وضعیت سنی

یافته‌ها نشان می‌دهد که(۷ . ۴۲ ٪) از پاسخ‌دهندگان در گروه سنی(۱۵ – ۲۵) سال (۱۲۸ نفر)، (۷ . ۳۶ ٪) در گروه سنی (۲۶ – ۳۵) سال (۱۱۰نفر) و(۷ . ۲۰ ٪) در گروه سنی ۳۶ سال و بیشتر (۶۲ نفر) قرار دارند. مجموعه پاسخ‌دهندگان ۳۰۰ نفر می‌باشد. این نتایج نشان می‌دهد که بیشترین سهم پاسخ‌دهندگان را افراد جوان (۱۵ – ۲۵ سال) تشکیل داده‌اند.

جدول (۲) وضعیت سنی پاسخ‌دهندگان

گروه سنی	فراوانی	درصد
۱۵-۲۵ ساله	۱۲۸ نفر	% ۴۲,۷
۲۵-۳۵ ساله	۱۱۰ نفر	% ۳۶,۷
بزرگتر از ۳۵ سال	۶۲ نفر	%۲۰,۷

۳,۳ وضعیت تحصیلات پاسخ‌دهندگان

نظر به یافته‌ها در ارتباط به تحصیلات پاسخ دهنده‌گان (۷ ٪) افراد دارای تحصیلات ابتدایی، (۳ . ۲۳ ٪) دارای تحصیلات متوسطه، (۷ .۳۶ ٪) فارغ‌التحصیلان صنف دوازدهم، (۲۶ ٪) دارای مدرک لیسانس، (۶ ٪) دارای مدرک ماستری و (۱ ٪) دارای مدرک دوکتورا می‌باشند. چنانچه از داده‌ها برمی‌آید، بیشترین درصد پاسخ‌دهندگان (۷ .۳۶ ٪) دارای تحصیلات تا صنف دوازدهم هستند، در حالی‌که کمترین درصد (۱ ٪) مربوط به پاسخ‌دهندگانی است که تحصیلات دوکتورا دارند. این نتایج بیانگر آن است که اکثریت نمونه تحقیق، از تحصیلات متوسطه و لیسانس برخوردار بوده و قادر به درک مفاهیم مربوط به کیفیت زندگی بودند.

جدول (۳) سطح تحصیلات پاسخ‌دهندگان

تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی
ابتدایی	۲۱	۷.۰
متوسطه	۷۰	۲۳.۳
۱۲پاس	۱۱۰	۳۶.۷
لیسانس	۷۸	۲۶.۰
ماستر	۱۸	۶.۰
دوکتورا	۳	۱.۰
مجموعه	۳۰۰	۱۰۰

۴,۳ بررسی وضعیت تملک خانه

برپایه‌ی یافته‌های تحقیق، (۳ . ۲۴ ٪) از پاسخ‌دهندگان در خانه‌های کرایی، (۳ . ۱۳ ٪) در خانه‌های اجاره‌ای، (۷ . ۱۱ ٪) در خانه‌های گرویی، و (۷ . ۵۰ ٪) در خانه‌های ملکی شخصی سکونت دارند. بیشترین درصد پاسخ‌دهندگان (۷ . ۵۰ ٪) مالک ملک شخصی بوده که نشان‌دهنده‌ی سطح نسبی ثبات اقتصادی آنان است.

جدول (۴) نوعیت مالکیت پاسخ‌دهندگان

تملک	فراوانی	درصد فراوانی
کرایی	73	24.3
اجاره	40	13.3
گرویی	35	11.7
شخصی	152	50.7
مجموعه	300	100.0

۵,۳ بررسی میزان رضایت‌مندی از شاخص کیفیت محیط اجتماعی

شاخص کیفیت محیط اجتماعی در این تحقیق با استفاده از نه متغیر کلیدی مورد سنجش قرار گرفته است. این متغیرها شامل خدمات آموزشی، امکانات فرهنگی، خدمات بهداشتی، وضعیت امنیت، دسترسی به کتابخانه‌ها، فضاهای تفریحی، وضعیت کودکان، عملکرد نهادهای اجتماعی وشرایط روانی شهروندان بوده است. براساس نتایج به‌دست‌آمده، میانگین کلی رضایتمندی از کیفیت محیط اجتماعی برابر با (۳.۴۵) و انحراف معیار آن (۱۴ .۱) گزارش شده است که حاکی از سطح رضایتمندی نسبتاً مناسب شهروندان از جنبه اجتماعی زندگی شهری در ولسوالی امام صاحب می‌باشد. بالاترین سطح رضایتمندی مربوط به خدمات آموزشی است که میانگین (۳.۷۵) درجایگاه نخست قرار دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که پاسخ‌دهندگان از وضعیت مراکز آموزشی و خدمات مرتبط رضایت نسبی دارند. همچنین فضاهای تفریحی برای کودکان و دسترسی به کتابخانه‌ها نیز میانگین‌های (۳ . ۷۴) و(۳.۷۲) در رتبه های بعدی قرار دارند که نشان‌دهنده توجه قابل قبولی به نیازهای فرهنگی و رفاهی در سطح منطقه است. در سوی مقابل، کمترین میزان رضایتمندی مربوط به وضعیت نهادهای سلامت روحی روانی در شهر است که میانگین‌های(۳ . ۱۸) و (۳ . ۲۲) را به خود اختصاص داده اند. این یافته‌ها بیانگر ضعف نسبی در دسترسی یا کیفیت خدمات مرتبط با مسایل روحی و روانی در جامعه است.

جدول (۵) وضعیت شاخص کیفیت محیط اجتماعی

شاخص	متغیرها	میانگین نمره متغیرها	ویژگی آماری	
			میانگین	انحراف معیار
کیفیت محیط اجتماعی	تا چه حد از خدمات آموزشی شهرک تان رضایت دارید؟	3.75	3.45	1.14
	تا چه حد از هزینه خدمات آموزشی در شهرک تان رضایت دارید؟	3.56		
	تا چی حد از خدمات بهداشتی شهرک تان رضایت دارید؟	3.47		
	تا چی حد از هزینه درمان و سلامت در شهرک تان رضایت دارید؟	3.22		
	تا چی حد از رونق فعالیت‌های فرهنگی و سرگرمی در شهرک تان رضایت دارید؟	3.18		
	تا چه حد از موجودیت کتابخانه‌ها در شهرک تان رضایت دارید؟	3.26		
	تا چی حد از امنیت شهرک تان رضایت دارید؟	3.74		
	تا چه حد از امنیت زنان و کودکان تان در شهرک تان رضایت دارید؟	3.49		
	تا چه حد از عملکردهای پلیس و افراد امنیتی در شهرک تان رضایت دارید؟	3.43		
	تا چه حد از سلامت روحی و روانی در شهرک تان رضایت دارید؟	3.47		

۳-٦- بررسی میزان رضایتمندی از شاخص کیفیت محیط اقتصادی

این شاخص بر اساس پنج متغیر اصلی مورد سنجش قرار گرفته است که هریک از آن‌ها بیانگر جنبه‌ای از شرایط اقتصادی شهرک می‌باشد. براساس نتایج به‌دست‌آمده، بیشترین میانگین رضایتمندی مربوط به دسترسی به سوپرمارکیت‌ها با میانگین (٦٠ .٣) بوده که نشان‌دهنده‌ی وضعیت نسبتاً مطلوب این شاخص از دیدگاه شهروندان است. پس از آن، قیمت مواد غذایی (۴۸ .۳) و هزینه‌های زندگی (۴۲ .۳) در جایگاه بعدی قرار دارند. این نتایج حاکی از آن است که شهروندان تا حد قابل قبولی از وضعیت کلی هزینه‌ها و قیمت کالاهای اساسی رضایت دارند. در مقابل، کمترین سطح رضایت به متغیر فرصت‌های شغلی تعلق دارد که میانگین (۳٦ .۳) نشان‌دهنده‌ی نگرانی پاسخ‌دهندگان از وضعیت اشتغال و نبود فرصت‌های کاری مناسب در منطقه می‌باشد. همچنین متغیر دسترسی به فضاهای کاری نیز با میانگین (۳۹ .۳) در سطح نسبتاً پایین تری از رضایت قرار دارد. میانگین کلی شاخص کیفیت محیط اقتصادی برابر با (۴۵ .۳) بوده و انحراف معیار آن (۲۲ .۱) گزارش شده است که بیانگر پراکندگی نسبتاً متوسط در پاسخ‌ها می‌باشد. به‌صورت کلی، می‌توان گفت که کیفیت محیط اقتصادی در شهرک مورد مطالعه در سطح نسبتاً رضایت‌بخش قرار دارد، هرچند که نیاز به بهبود در بخش هایی مانند اشتغال و فرصت‌های کاری احساس می‌شود.

جدول (٦) وضعیت شاخص کیفیت محیط اقتصادی

شاخص	متغیرها	میانگین نمره متغیرها	ویژگی آماری	
			میانگین	انحراف معیار
کیفیت محیط اقتصادی	تا چی حد از هزینه زندگی در شهرک تان رضایت دارید؟	3.42	3.45	1.22
	تا چه حد از فرصت‌های شغلی در شهرک تان رضایت دارید؟	3.36		
	تا چه حد از دسترسی به فضای کار در شهرک تان رضایت دارید؟	3.39		
	تا چه حد از هزینه موادغذایی در شهرک تان رضایت دارید؟	3.48		
	تا چی حد از دسترسی به سوپرمارکیت ها در شهرک تان رضایت دارید؟	3.60		

۳-۷- بررسی میزان رضایت‌مندی از شاخص کیفیت محیط فزیکی

شاخص کیفیت محیط فزیکی در این تحقیق با استفاده از شانزده متغیر کلیدی مورد سنجش قرار گرفته است. این متغیرها ابعاد مختلفی همچون مدیریت شهری، نظام محیطی، کیفیت ساختمان‌ها، فضاهای سبز، سیستم حمل‌ونقل، شبکه انرژی و خدمات شهری را پوشش می‌دهند. براساس یافته‌های به‌دست‌آمده، میانگین کلی این شاخص برابر با ۳.۳۳ است که از دیدگاه مقیاس لیکرت (۱ تا ۵) در سطح نسبتاً مطلوبی ارزیابی می‌شود. بیشترین میزان رضایت مربوط به کیفیت آب آشامیدنی در شهر (۳. ۷۵) و پاک‌سازی جوی‌ها و کانال‌های داخلی (۳. ٦۲) بوده است، که نشان‌دهنده اهمیت خدمات شهری اساسی برای ساکنان است. همچنین رضایت از عملکرد شهرداری در جمع‌آوری منظم زباله (۳.۴۴) و دسترسی به خدمات دینی و عمومی مانند کلینیک و مکاتب (۳.۴۵) نیز در سطح خوب قرار دارد. در مقابل، کمترین میزان رضایت مربوط به آلودگی محیط زیست ناشی از گردوغبار و دود وسایط نقلیه (۲. ۷۷) بوده است که می‌تواند نشان‌دهنده ضعف در مدیریت زیست‌محیطی و حمل‌ونقل شهری باشد. انحراف معیار کل شاخص (۱. ۱۸) نیز بیانگر تفاوت قابل توجهی در دیدگاه پاسخ‌دهندگان نسبت به کیفیت مؤلفه‌های فزیکی است. به طور کلی، یافته ها بیانگر آن است که در حالی‌که برخی خدمات شهری از نظر مردم در وضعیت رضایت‌بخش قرار دارند، برخی دیگر نیازمند توجه و بهبود جدی‌اند. این تحلیل می‌تواند به‌عنوان رهنمایی برای نهادهای شهری در جهت ارتقاء سطح کیفیت‌زندگی شهروندان مورد استفاده قرار گیرد.

جدول (۷) وضعیت شاخص کیفیت محیط فزیکی

شاخص	متغیرها	میانگین نمره متغیرها	ویژگی آماری	
			میانگین	انحراف معیار
کیفیت محیط فزیکی	تا چه حد از مقررات ساخت‌وساز در شهرک تان رضایت دارید؟	3.26	۳,۳۳	۱,۱۸
	تا چه حد از کیفیت خانه‌های مسکونی در شهرک تان رضایت دارید؟	3.30		
	تا چه حد از مساحت منازل مسکونی تان رضایت دارید؟	3.13		
	تا چه حد از تعداد اتاق منازل مسکونی تان رضایت دارید؟	3.11		
	تا چه حد از استحکامیت منازل مسکونی تان در مقابل حوادث طبیعی رضایت دارید؟	3.18		
	تا چه حد از فضاهای سبز در شهرک تان رضایت دارید؟	3.53		
	تا چه حد از کنترل آلودگی هوا در شهرک تان رضایت دارید؟	3.30		
	تا چه حد از عدم موجودیت حیوانات موذی (موش، پیشک، مار و...) در شهرک تان رضایت دارید؟	2.77		
	تا چه حد از جمع‌آوری منظم زباله‌ها توسط شاروالی تان رضایت دارید؟	3.44		
	تا چه حد از پاک‌کاری جوی‌ها و کانال‌های داخل شهر تان رضایت دارید؟	3.62		
	تا چه حد از کیفیت آب آشامیدنی در شهرک تان رضایت دارید؟	3.75		
	تا چه حد از رنگ‌آمیزی و نورپردازی در شهرک تان رضایت دارید؟	3.13		
	تا چه حد از زیباسازی میدان‌ها، ایستگاه‌های موترها و سطل‌های زباله‌دانی رضایت دارید؟	3.31		
	تا چه حد از موجودیت پیاده‌روها در شهرک تان رضایت دارید؟	3.64		
	تا چه حد از خدمات و تأسیسات عامه (کلینیک‌ها، مکاتب، مساجد و غیره) در شهرک تان رضایت دارید؟	3.45		

۳-۸- بررسی میزان رضایتمندی از کیفیت حمل‌ونقل

این شاخص میزان رضایتمندی پاسخ‌دهندگان از وضعیت حمل‌ونقل شهری را نشان می‌دهد. برای سنجش این شاخص، هشت متغیر اصلی در نظر گرفته شده است که هرکدام جنبه‌ای از کیفیت حمل‌ونقل شهری را ارزیابی می‌کند. براساس نتایج به‌دست‌آمده، بیشترین میانگین رضایت‌مندی مربوط به متغیر وجود تاکسی‌ها و وسایل حمل‌ونقل شهری با میانگین (۷۱ . ۳) بوده است که نشان‌دهنده‌ی وضعیت نسبتاً مطلوب این بخش از دیدگاه پاسخ‌دهندگان می‌باشد. همچنین متغیر وجود وسایط حمل‌ونقل عمومی با میانگین (٦٦ .۳) در جایگاه بعدی قرار دارد و رضایت قابل قبولی را نشان می‌دهد. در مقابل، کمترین سطح رضایتمندی مربوط به متغیر تنظیم فعالیت‌های ترافیکی می‌باشد که میانگین (۱۲ .۳) بیانگر نارضایتی نسبی شهروندان از مدیریت عبور و مرور در شهرک است. متغیرهای دسترسی به پارکینگ‌ها (۲۵ .۳) و امکانات رفاهی حمل‌ونقل (۴۲ .۳) نیز نسبتاً میانگین‌های پایین تری را به خود اختصاص داده‌اند. میانگین کلی شاخص کیفیت محیط حمل‌ونقل برابر با (۴۴ .۳) و انحراف معیار آن (۱۷ .۱) گزارش شده است که نشان‌دهنده‌ی پراکندگی متوسط پاسخ‌ها می‌باشد.

به‌صورت کلی می‌توان گفت که کیفیت حمل‌ونقل در شهرک مورد مطالعه در سطح نسبتاً رضایت‌بخش ارزیابی شده است، هرچند که بهبودهایی در حوزه مدیریت ترافیک، توسعه پارکینگ‌ها و ارتقای امکانات رفاهی مورد نیاز است.

جدول (۸) وضعیت شاخص کیفیت حمل‌ونقل

شاخص	متغیرها	میانگین نمره متغیرها	ویژگی آماری	
			میانگین	انحراف معیار
شاخص کیفیت حمل‌ونقل	هزینه‌های پارکینگ موتر در محله	3.44	۳,۴۴	۱,۱۷
	فضاهای برای پارک موتر در محله	3.66		
	معابر جذاب و ایمن برای استفاده از دوچرخه در محله	3.39		
	وجود دوکان‌ها با ویترین‌های جذاب برای عابران در محله	3.71		
	وضعیت روشنایی معابر جذاب برای عابران در محله	3.53		
	وجود نیمکت‌های مناسب و کافی در فضاهای عمومی محله برای نشستن	3.12		
	استفاده از اشیا و مجسمه‌های سمبولیک برای آرایش و زیبایی محله	3.25		
	وضعیت استفاده از رنگ‌های مناسب برای تزئین و زیبایی دیوارها و ساختمان‌ها در محله	3.42		

۴- رتبه‌بندی شاخص‌ها

نتایج رتبه‌بندی شاخص‌ها نشان می‌دهد که همه شاخص‌های مورد بررسی شهر امام صاحب معنی‌دار هستند، زیرا سطح معنی‌داری (Sig:0.000) با سطح اطمینان ۹۹ درصد نشان می‌دهد تفاوت‌ها در ارزیابی این شاخص‌ها معنی‌دار هستند. شاخص کیفیت محیط اجتماعی و اقتصادی با میانگین (۳,۴۵) در رتبه اول قرار دارد و نشان‌دهنده وضعیت نسبتاً بهتر در متغیرهای این شاخص‌ها است، در حالی‌که شاخص محیط فزیکی با میانگین (۳,۳۳) امتیاز در رتبه چهارم قرار دارد. هرچند این تفاوت‌ها در امتیازهای به‌دست‌آمده برای شاخص‌ها جزئی به نظر می‌رسد ولی از نظر آماری معنی‌دار است. در کل فرضیه‌های تحقیق فرضیه نخست مبنی بر اینکه به نظر می‌رسید امام صاحب از نظر کیفیت زندگی در وضعیت مطلوب نباشد با مقدار آماری (Sig: 0.001) با سطح اطمینان ۹۹٪ رد می‌گردد و فرضیه دومی: به نظر می‌رسید تفاوت‌های معنی‌داری میان شاخص‌های کیفیت زندگی وجود داشته باشد، با همین مشخصات آماری مورد تأیید قرار گرفتند.

جدول (۹) رتبه‌بندی شاخص‌های کیفیت زندگی شهری

شاخص‌ها	میانگین	رتبه	سطح معنی‌داری (Sig)
کیفیت محیط اجتماعی	۳,۴۵	اول	۰,۰۰۰
کیفیت شاخص اقتصادی	۳,۴۵		
کیفیت شاخص فزیکی	۳,۳۳	سوم	۰,۰۰۱
کیفیت حمل‌ونقل	۳,۴۴	دوم	۰,۰۰۰

۵- بحث و نتیجه

یافته‌های تحقیق حاضر نشان داد که کیفیت زندگی شهری در ولسوالی امام‌صاحب ولایت کندز در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد تحلیل داده‌های آماری از پرسش‌نامه‌های ۳۰۰ باشنده این شهر نشان می‌دهد که شاخص محیط اجتماعی و اقتصادی نسبت به سایر شاخص‌ها در وضعیت نسبتاً بهتری قرار دارد. در حیطه‌ی اجتماعی، عواملی مانند امنیت، دسترسی به خدمات بهداشتی و آموزشی، عملکرد پولیس و مشارکت اجتماعی، در حیطه‌ی اقتصادی هزینه زندگی، فرصت‌های شغلی، دسترسی به کار و مراکز خرید سطح رضایت بالاتری را در مقایسه با دیگر حوزه‌ها به خود اختصاص داده‌اند. این یافته نشان‌دهنده‌ی وجود ساختار اجتماعی نسبتاً منسجم است، اما کمبودهایی در زمینه توسعه‌ی فرهنگی و سرگرمی قابل توجه است. یافته‌های این تحقیق مشابه با نتایج تحقیقات لطفی وهمکاران (۱۳۹۱) است که در بررسی کیفیت‌زندگی شهری، بُعد اجتماعی را در مقایسه با ابعاد اقتصادی و فزیکی قوی‌تر گزارش کرده‌اند. در شاخص‌های محیط اقتصادی، میانگین پایین سطح درآمد، نرخ بالای بیکاری، وابستگی شدید به زراعت و نبود صنایع کوچک از جمله مهم‌ترین چالش‌ها شناسایی‌شده‌اند. این یافته با مطالعات اکبری و همکاران (۱۳۹۹) که در شهر تالقان افغانستان انجام شده است، از این زاویه در مشابهت است که آنها نیز رضایتمندی از شاخص ذهنی کیفیت زندگی را در بین ساکنان رضایت‌بخش دریافته بود اما ابعاد عینی را قناعت بخش ارزیابی نکرده بود. این تحقیق با تحقیق علیار و همکاران (۱۴۰۴) در شهر ناحیه سوم شهر چاریکار در تضاد است آنها دریافتند که رضایتمندی شهروندان در ناحیه سوم شهر چاریکار پایین‌تر از حد متوسط بوده و رضایت ساکنان را حاصل نتوانسته است همچنان یافته‌های این تحقیق با یافته‌های قالیباف و همکاران (۱۳۹۰) در محله یافت‌آباد نیز در تضاد است آنها دریافتند که محله یافت‌آباد نیز از نظر کیفیت زندگی رضایتمندی شهروندان را به همراه ندارد در حالی‌که یافته‌های این تحقیق رضایتمندی نسبی ساکنان را به همراه دارد. به‌صورت کلی می‌توان بیان کرد که یافته‌های این تحقیق رضایتمندی نسبی ساکنان را از کیفیت زندگی در شهر امام صاحب کندز نشان می‌دهند ولی این مساله را نباید نادیده گرفت که امام صاحب کندز از نظر زیرساخت‌ها و زیربناها با شهرهای نسبتاً توسعه‌یافته قابل مقایسه نیست و دلیل اینکه این شاخص‌ها چطور در این شهر از نظر شهروندان مثبت ارزیابی گردیده است مساله بسیار پیچیده است شاید بسیاری از مسائل مربوط به سنجش شاخص‌های کیفیت زندگی در آگاهی، ذهنیت، دید نسبت به زندگی، آگاهی از

خدمات، زیرساخت‌ها، برداشت از رفاه و آسایش داشته باشد. چنانچه که در مقدمه بیان گردید کیفیت زندگی دارای ابعاد چندوجهی و پیچیده است که صرفا متغیرهای خاصی نمی‌تواند آن را اندازه بگیرد. این رضایت به معنی عدم نیاز ساکنان به مسائل خدماتی و رفاهی شهری نیست امیدواریم مشکلات موجود در این شهر در تحقیقات مختلف برجسته‌سازی گردد تا سطح زندگی، رفاه عمومی، کیفیت زندگی، و امکانات و زیرساخت‌های شهری در این شهر افزایش یابند تا باشد که رضایتمندی بیشتری شهروندان به‌دست آید.

٦- نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که کیفیت‌زندگی شهری در ولسوالی امام‌صاحب ولایت کندز در سطح متوسط به بالا قرار دارد. از میان شاخص‌های مختلف کیفیت‌زندگی، شاخص محیط اجتماعی و محیط اقتصادی با میانگین (۳,٤٥) امتیاز بالاترین سطح رضایت را کسب کرده است که متغیرهای مانند امنیت، احساس تعلق، و دسترسی به خدمات آموزشی و بهداشتی وضعیت مطلوب را نشان دادند. در شاخص محیط اقتصادی هرچند یافته‌ها سطح مطلوب را نشان دادند ولی نظر به مصاحبه ساکنان نیاز به توجه بیشتر دارند. شاخص محیط فیزیکی با میانگین (۳,۳۳) امتیاز نشان‌دهنده رضایت نسبی از خدمات شهری مانند جمع‌آوری زباله و نظافت است اما کمبود زیرساخت‌های اساسی مانند سرک‌های قیرریزی شده و سیستم کانال‌کشی، نیازمند توجه ویژه است. بُعد حمل‌ونقل با میانگین (۳,٤٤) امتیاز نیز از حد متوسط به بالا قرار دارد ولی بیش از ۴۷ درصد پاسخ‌دهندگان از نبود سیستم حمل و نقل منظم، سرک‌های نامناسب و کمبود وسایل نقلیه عمومی ابراز نارضایتی کرده‌اند. این تحقیق تاکید می‌کند بهبود کیفیت‌زندگی در ولسوالی امام‌صاحب نیازمند برنامه‌ریزی هدف‌مند و سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اقتصادی و حمل‌ونقل است. چنانچه که نتایج رتبه‌بندی شاخص‌ها نیز مشخص نمود شاخص کیفیت محیط اجتماعی و محیط اقتصادی با میانگین (۳,٤٥) امتیاز با (Sig: 0.000) و سطح اطمینان ۹۹٪ در رتبه اول قرار داشته و شاخص کیفیت محیط فزیکی با کسب میانگین (۳,۳۳) امتیاز در رتبه آخر قرار گرفتند. در مجموع، یافته‌ها راهنمایی علمی و کاربردی برای مسئولان محلی است تا با تمرکز بر تقویت زیرساخت‌ها، توسعه خدمات و ایجاد فرصت‌های شغلی، کیفیت‌زندگی شهروندان را بهبود بخشد.

۵. منابع

ابراهیم زاده، عیسی، قادر مرزی، جمیل(۱۳۹۵) تحلیلی برکیفیت مسکن محلات شهری راهکاری جهت بهبود کیفیت‌زندگی شهروندان ، مطالعه موردی: محلات دهگلان ، نشریه جغرافیا وتوسعه ، س ۱۳ ش ۴۰ صص ۱۳۹ – ۱۵٦

اکبری، عبدالامین، یا سوری، مجید و اوجی (۱۴۰۲). برر سی ابعاد عینی و ذهنی کیفیت زندگی شهری: مطالعه موردی شهرستان تالقان. پایگاه علمی سیویلیکا، Civilica.

جمینی صفری. علی اکبری، صالحی کاخکی، علی پور و ذولفقاری (۲۰۱۷). توزیع فضایی کیفیت زندگی و شناسایی تعیین‌کننده‌های آن در سکونتگاه‌های روستایی (مطالعة موردی: شهرستان روانسر، استان کرمانشاه). *جغرافیا و برنامه ریزی محیطی*، ۲۸ (۲)، ۵۷-۷۸.

خطیبی، و خدرایی (۲۰۲۵). مقایسه کیفیت زندگی و رضایت از زندگی زنان سرپرست خانواده وام اشتغال‌زایی‌گرفته با زنان سرپرست خانواده وام اشتغال‌زایی‌نگرفته (مورد مطالعه: زنان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی شهرستان فردیس). *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی*، *۱٤* (۳)، ۸۱-۱۰٦.

رضوانی محمد رضا، منصوریان حسین، احمدی، فاطمه (۱۳۸۸) ارتقاء روستا به شهر نقش آن در بهبود کیفیت ساکنان محلی مطالعه موردی شهر فیروز آباد وصاحب در استان های لرستان وکرد ستان، پژوهش‌های روستایی سال اول شماره ۳۳ :۱.

رهنورد، عامری، سیاهوی و اقبال (۱۳۹۹). نقش کیفیت منظر شهری بر احساس امنیت: مطالعه موردی شهرک مهدیه کابل. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه کابل، دانشکده معماری و شهرسازی، صص. ۴۵–۵۸.

شاه حسيني، پروانه، توكلي، هانيه (۱۳۹۳). تحليل شاخص‌هاي كيفيت زندگي شهري مورد: محله وردآورد منطقه ۲۱ شهر تهران. شهر سردشت. پژوهش و برنامه ریزی شهری، ۳(۹)، ۹۷-۱۱۸. SID. https://sid.ir/paper/220194/fa

فنی، حیدری، سامان، آقایی، پرویز. (۲۰۱۵). سنجش کیفیت زندگی شهری با تأکید بر جنسیت، مطالعه موردی: شهر قروه. پژوهش های بوم شناسی شهری, ۱۲(٦), ٦۷-۸۰.

قالیباف، محمدباقر، روستایی، مجتبی، رمضان زاده لسبویی، مهدی، و طاهری، محمدرضا. (۱۳۹۰). ارزیابی کیفیت زندگی شهری (مطالعه موردی: محله یافت‌آباد). جغرافیا، ۹(۳۱)، ۳۳-۵۳. SID. https://sid.ir/paper/150469/fa

مرصوصی، نفیسه، و لاجوردی، سیدعلیرضا. (۱۳۹۳). مطالعه تطبیقی کیفیت زندگی شهری در ایران. پژوهش‌های رشد و توسعه پایدار (پژوهشهای اقتصادی)، ۱٤(۲)، ٦۹-۹۵. SID. https://sid.ir/paper/86506/fa

موسوی، میرنجف، و باقری کشکولی، علی. (۱۳۹۱). ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در محلات

نقدی، ا سداله، و بابایی، حیدر .(1394) .مروری بر شاخص‌ها و مؤلفه‌های کیفیت زندگی شهری (مورد مطالعه شهر همدان). مطالعات مدیریت شهری، ۷(۲۳)، ۱-۱٤. SID. https://sid.ir/paper/199376/fa

یوسفی وهمکاران، (۱۴۰۰) تحلیل شاخص‌های کالبدی کیفیت‌زندگی شهری. نشریه معماری و شهرسازی ایران، شمار ۱۲ صص ۵۸ – ۷۲ .

Afsar, S., Ali, S. S., و Kazmi, S. J. H. (2021). Assessment the quality of life in Karachi city through the integration of space and spatial technologies. *Journal of Basic Applied Sciences*, *9*, 373-388.

Aliyar, H., Mohammadi, M., & Sayedkhili, A. A. (2025). Investigating the level of citizens' satisfaction with the quality of urban life (Case study: District 3 of Charikar City, Parwan Province). *Samangan Academic & Research Journal*, *3*(01), 33–49. https://doi.org/10.64226/sarj.v3i01.89

Badri, A., Rezvani, M. R., & Gharanjik, M. (2013). The quality-of-life measurement in rural areas based on subjective indicators case study: Sothern Jafarby Dehestan, Torkman County. *Geography and Environmental Planning*, *24*(2), 53-74.

Fanni, Z., Heydari, S., و Aghaei, P. (2016). The evaluation of Urban Life quality, with emphasis on gender, Case Study: Ghorveh City. *Journal of Urban Ecology Researches*, *6*(12), 65-78.

Ghafari, G., Karimi, A., و Nozari, H. (2012). Trend study of quality of life in Iran. Social Studies and Research in Iran, 1(3), 107-134.

Miralijani, S., Khorasani, M. (2021). A Content Analysis of Scientific-research Articles in the Field of the Quality of Rural Life in Iran (from 2010 to 2018). *Geography and Environmental Planning*, *32*(3), 31-46.

Rezaei, M. R., & Kamandari, M. (2015). Analysis of formation causes of marginalization in Kerman Case Study: Syedi neighborhoods and Imam Hassan. *Spatial Planning*, *4*(4), 179-196.

Roback, Benjamin (2012, Politics, markets and lifesatis faction: the Political economy of human happiness, American Political *Environmental Planning*, *24*(2), 53-74.

Smith, N., و Low, S. (2008). Introduction: the imperative of public space. In S.M, Low, N. Smith (Eds). The politics of public space. 1-16. New York: Routledge.

Zhianpour, M., Khademolfogharae, M., Naji Isfahani, Z., & Jalali, M. (2023). Urban quality of life in Isfahan: Priorities and constructive themes. *Journal of Applied Sociology*, *34*(2), 27-44.

Ziari, K., & Yousefi, S. (2024). A comparative study of population growth indicators in iranian cities and their geographical neighbors. *Urban Economics*, *8*(2), 45-62.

© Author(s) 2025. This work is distributed under https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/